

בס"ד, ערב ש"ק – שבת הגדול לסדר "הק עולם לדורותיכם", "צו", תשפ"ו

"הזרת ומרור"

"יש לי רעיון, הרי כל הבעיה איננה מפאת עצם אכילת המרור כי אם בנוסח הברכה (על אכילת מרור – לשון אכילה שהיא בכזית), ולכן תשנה את נוסח הברכה ותברך בנוסח אחר: "על מצות מרור"!

"אני מוכן לאכול ולהאדים – ובלבד שלא אשנה ממטבע ברכות שקבעו חכמים, והרי אפילו לארבע כוסות דרבנן נאמר: "מי שאינו שותה יין מפני שמזיקו או שונאו צריך לדחוק עצמו ולשתות" (שו"ע תע"ב י) – ובודאי לקיים מצות מרור שיסודה מהתורה!"

"ואם אני אגלה לך שהיו רבנים שהתירו לומר "על מצות מרור" ולאכול פחות מכזית⁵ ?

"לא יודע... בבית סבא בירכו "על אכילת מרור"!

"בבית סבא שלך, כנראה לא היו סוגי מרור אחרים וכדברי החכם צבי סי' קי"ט: 'מפני שבארצות אשכנז ופולוניה שהן קרות אינו מצוי בזמן הפסח לא הורגלו לקחתו לחובת מצות מרור...'. ואולי לא היו להם ירקות שאפשרי היה לנקותם מתולעים (משני"ב תע"ג סי"ק מ"ב בשם החת"ס),

אבל אתה, מדוע  תכניס עצמך לסכנה ולספיקות  תאכל כזית מרווח של חסה⁷ ללא תולעים ולא פקפוק!

"ואשנה ממנהג אבותי?"

כבר שינית! אתה מקיים מצות ישוב ארץ ישראל והם לא זכו – טוב עשית ששינית... וגם במרור תוכל לשנות, ולזכות לחוג את חג המצות, ברוב נחת ושמחות!

⁵ הצעת הר"י מליסא בהגדת מעשה ניסים עמ' 165 מהד' חדשה עמ' מ ("ולולי דמיסתפינא...") – ונראה שלא למעשה, אמרי נועם מהד' חדשה מועדים ב' סימן ג' בסופו בשם הגר"ש קלוגר זצ"ל, המעיין ל"ד מרור חסה או כריין – מאמר מר' אברהם קורמן ושם בהערה שכך נהגו חסידי באבוב. ואמנם עיין חזון עובדיה פסח ס"ל אות ט'.

⁶ לא לקחו את החסה, ועי"ש שאולי לא היו בקיאים בטיב שמות הירקות.

⁷ אכמ"ל האם החסה צריכה להיות מרה.

מרור. כל השנה הוא בפחד כיצד יצליח לאכול



את המרור הלא הוא החריין (כריין / חזרת, קלח¹ מר וחריף), והאוכל אותו פניו מאדימות ופעמים שאף עיניו זולגות דמעות² "ומחמת חריפותו הוא מזיק גדול" (משני"ב תע"ג סי"ק ל"ו). וספק האם יש לברך עליו הנהנין.

היה מי שאמר לו: "אז אל תאכל כזית – מספיק כמה פירורים³" והוא תמה והרי אני אברך: "על אכילת מרור" ולכן צריך שיאכל כזית דאין אכילה בפחות מכזית (רא"ש פסחים פ"י כ"ה)!

"יש לי רעיון" – אמר חברי המודאג משלום חברי שרוצה לאכול שורש חזרת – "הרי גדרי שיעורי תורה הינם מסיני, ואילו חיוב מרור הינו עד מלפני מתן תורה, ודיני שיעורין, לא ניתנו לבני נח (כדינם של בניי לפני מתן תורה) וא"כ אין האכילה מחייבת כזית (חידוש בעל השו"מ שתיארה סימן י' ועי"ש מדוע פסח ומצה הינם בכזית)!

"אבל זה לא עיזור לי שהרי אני מברך בלשון "על אכילת... ואין אכילה פחות מכזית"!

"ואם אני אגלה לך שגדולי אדמור"ים בגליציה אכלו פחות מכזית מהקלח ואע"פ כך בירכו "על אכילת מרור" כמבואר בשו"ת ארץ צבי סי' פה: שמעתי בשם הרה"ק ר' שלום מבעלז זצ"ל שהורה לאכול פחות מכזית מרור ולברך עליו על אכילת מרור וכן הורו הה"ק ר' נפתלי מראפשיץ זצ"ל והה"ק משיניווא זצ"ל והדבר מפורסם בכל מדינת גאליציה...⁴!"

"אני אומר שאני לא מבין..."

¹ ולא השרשים הקטנים – משני"ב תע"ג סי"ק ל"ו.

² מה הם סוגי המרור חריינים? עיין עץ חיים באבוב כ"ה במאמרו של הרב דוד האלצער בעמ' רפ"ה ע"פ ציורי הגדות, ואכמ"ל.

³ האם מותר לפורר וקצת יפיג טעמו? קצוש"ע קי"ח ג', משני"ב תע"ג לו שצריך לפוררו ועי"ש מתי יפורר. וכ"ז דלא כהר"י מליסא בהגדת מעשה ניסים: "דאסור למלול הקריין".

⁴ עי"ש בטעם הדבר. וע"ע עץ חיים הנ"ל בעמ' רצה במאמרו של הרב אליהו חיים שטרנבוך על אכילה פחות מכזית והאם לברך.